

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

เป้าหมายสำคัญอย่างยิ่งของการจัดการศึกษา คือ การสร้างทรัพยากรมนุษย์ที่มีความสามารถที่จะพัฒนาตนเอง สังคมและอาชีพได้อย่างมีประสิทธิภาพ ดังนั้นเพื่อเป็นการเตรียมพร้อมที่จะก้าวเข้าสู่ยุคข้อมูลข่าวสารและโลกของวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี จึงจำเป็นที่จะต้องจัดการศึกษาตลอดชีวิตเพื่อทำให้เกิดกระบวนการอย่างต่อเนื่องในการสร้างทรัพยากรมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งด้านความรู้ ความถนัด ความสามารถในการคิดและการปฏิบัติ รวมทั้งมีการพัฒนาเกี่ยวกับความตระหนักในเรื่องของตนเองและสิ่งแวดล้อมไปพร้อม ๆ กัน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2540, หน้า 26)

การเรียนการสอนเฉพาะในห้องเรียนจึงไม่เพียงพอที่จะตอบสนองสภาพปัจจุบันของสังคมและเทคโนโลยี เพราะทรัพยากรบุคคลที่สำเร็จการศึกษาแล้วนั้น ควรจะมีภาพรวมของคุณภาพและสมรรถภาพมนุษย์ที่เป็นคุณลักษณะติดตัวของตนเองไป 3 ประการ คือ (1) คิดอย่างมีวิจารณญาณและอย่างเป็นระบบ (2) วางแผนอย่างมียุทธศาสตร์ และ (3) ปรับตนเองได้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของสังคม (โกวิท ประวาลพุกษ์, 2535, หน้า 7) การฝึกบุคคลเพื่อให้เกิดนิสัยเหล่านี้จะต้องใช้กระบวนการเรียนการสอน และยุทธวิธีที่หลากหลายโดยคำนึงถึงองค์ประกอบสำคัญด้านต่าง ๆ คือ ความคิด ความรู้สึก และการได้ลงมือปฏิบัติให้ผสมผสานกัน จนกระทั่งเกิดเป็นนิสัยที่สามารถลงมือปฏิบัติได้เป็นประจำด้วยความชื่นชม และมีเหตุผลที่ถูกต้องในการกระทำ

จากความคิดรวบยอดเกี่ยวกับการศึกษาตลอดชีวิตและเพื่อเป็นการตอบสนองสภาพของโลกที่ได้เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วในการก้าวเข้าสู่ศตวรรษที่ 21 จึงจำเป็นที่เราจะต้องเรียนรู้ว่าจะแสวงหาความรู้ได้อย่างไร รวมทั้งการศึกษาจะต้องคำนึงถึงการถ่ายทอดความรู้ต่าง ๆ ที่

เพิ่มขึ้นและมีวิวัฒนาการตลอดเวลา นั้น เพื่อที่จะได้ปรับวิธีดำเนินงานให้สอดคล้องกับยุคสมัยที่เป็นการแสวงหาความรู้ ทั้งนี้จะต้องให้การถ่ายทอดนั้นเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและเหมาะสม

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2540, หน้า 15) ได้กล่าวถึงการจัดการศึกษาโดยวิธีการเรียนรู้ 4 แบบ ที่สามารถดำเนินไปตลอดชีวิต เปรียบเสมือนเสาหลักแห่งองค์ความรู้ ได้แก่ (1) การเรียนเพื่อรู้ (Learn to Know) คือ การฝึกฝนเพื่อแสวงหาความรู้ และวิธีที่จะเข้าใจสิ่งแวดล้อมต่าง ๆ (2) การเรียนรู้เพื่อปฏิบัติได้จริง (Learn to Do) คือ การลงมือปฏิบัติเพื่อสร้างความชำนาญ และสามารถปฏิบัติงานเป็นหมู่คณะได้ (3) การเรียนรู้เพื่อที่จะอยู่ร่วมกัน (Learn to Live Together) คือ การเรียนรู้เพื่อสามารถมีส่วนร่วม มีความเข้าใจ และให้ความร่วมมือกับผู้อื่นในกิจการต่าง ๆ อย่างพึ่งพาอาศัยกัน และ (4) การเรียนรู้เพื่อชีวิต (Learn to Be) คือ การเรียนรู้เพื่อสามารถปรับปรุงบุคลิกภาพ และเสริมสร้างความรับผิดชอบต่อตนเอง ด้วยเหตุนี้ การปรับปรุงหลักสูตรจึงถือว่าเป็นการเตรียมความพร้อมทางการศึกษาที่เด่นชัดอย่างมาก เพราะมีจุดมุ่งหมายของการปรับปรุงหลักสูตรในด้านเนื้อหาสาระ การจัดกระบวนการเรียนการสอนเพื่อสร้างคนให้มีความคิด รักการเรียนรู้ มีหลักเกณฑ์ในการศึกษาค้นคว้าอย่างเป็นระบบก่อนการตัดสินใจ มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์สิ่งใหม่ ๆ ตลอดจนมีความรู้และทักษะที่เพียงพอเพื่อช่วยให้นักเรียนแสวงหาความรู้ด้วยตนเองได้อย่างไม่สิ้นสุด

การเรียนการสอนที่ยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลางเป็นแนวการสอนของการปรับปรุงหลักสูตรที่มุ่งเน้นการจัดกิจกรรมให้สอดคล้องกับความสามารถ ความสนใจของผู้เรียน และเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมในการลงมือปฏิบัติจริงทุกขั้นตอนจนกระทั่งเกิดการเรียนรู้ ดังที่รพีพรรณ เอกสุภาพันธุ์ (2541, หน้า 1) ได้กล่าวถึงกระบวนการ และวิธีการที่หลากหลายตามหลักการของการเรียนการสอนว่า

1. ผู้เรียนเป็นผู้สร้างความรู้ด้วยตนเอง ด้วยกิจกรรมการแสวงหาข้อมูล ศึกษาและทำความเข้าใจ คิดวิเคราะห์ ตีความ แปลความ สังเคราะห์ข้อมูลและสรุปผล
2. ผู้เรียนมีบทบาท และมีส่วนร่วมในกระบวนการเรียนรู้อย่างมากที่สุด
3. ผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์ต่อกัน ได้เรียนรู้การทำงานระหว่างกัน มีการแลกเปลี่ยนข้อมูลความรู้ ความคิด และประสบการณ์ซึ่งกันและกันมากที่สุด

4. ผู้เรียนได้เรียนรู้วิธีการทำงานอย่างเป็นกระบวนการควบคู่ไปกับผลงาน และ ความรู้ที่สรุปได้

5. ผู้เรียนนำความรู้ที่ได้ไปใช้ประโยชน์ในชีวิตประจำวัน

นอกจากนั้น หน่วยศึกษานิเทศก์ เขตการศึกษา 7 (ม.ป.ป.) ได้กล่าวถึงรูปแบบของ การจัดการเรียนการสอนที่ยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลางไว้สามแบบ คือ

แบบที่ 1 ผู้เรียนคือศูนย์กลางในห้องเรียน (Student-Centered Class) ผู้สอนเป็น ผู้เตรียมเนื้อหา วัสดุอุปกรณ์ สื่อการเรียน ผู้เรียนเป็นผู้ดำเนินกิจกรรมการเรียนตามคำสั่งหรือ คำแนะนำของผู้สอน โดยมีลักษณะเป็นกิจกรรมกลุ่มหรือกิจกรรมคู่ระหว่างเพื่อน

แบบที่ 2 ผู้เรียนเป็นศูนย์กลางด้วยการสร้างเสริมประสบการณ์ (Learner-Based Teaching) ผู้สอนจะเป็นผู้กระตุ้นหรือมอบหมายให้ผู้เรียนผลิตสื่อและเนื้อหาของเรื่องที่จะเรียน โดยการใช้ความรู้ ประสบการณ์ และความชำนาญพิเศษของผู้เรียนเป็นฐานในการสร้างสื่อและ เนื้อหานั้น วิธีนี้ใช้ได้ดีกับการเรียนภาษาต่างประเทศ เพราะทำให้ผู้เรียนได้มีโอกาสฝึกสมรรถนะ ทางภาษาเพิ่มเป็นสองเท่า คือ ขณะที่เตรียมสื่อหรือเนื้อหาที่จะฝึกปฏิบัติ และขณะที่ฝึกปฏิบัติ ภาษาเหล่านั้น

แบบที่ 3 ผู้เรียนเป็นศูนย์กลางอย่างเป็นอิสระ (Learning Independence or Self-Directed Learning) คือผู้เรียนเป็นอิสระจากการเรียนในห้องเรียนปกติ ผู้เรียนสามารถ เลือกใช้สื่อที่จัดสรรให้ในห้องศูนย์การเรียนด้วยตนเอง ผู้เรียนเลือกทำงานหรือฝึกปฏิบัติตาม ความต้องการหรือตามความสนใจของตนเองด้วยวิธีการเรียนตามลำพังหรือเรียนคู่กับเพื่อน

ดังนั้นกรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ จึงได้ตระหนักถึงความสำคัญดังกล่าว และ มองเห็นความสำคัญของภาษาอังกฤษซึ่งจำเป็นอย่างยิ่งในปัจจุบันนี้ รวมทั้งคณะศึกษา “การศึกษาไทยในยุคโลกาภิวัตน์” (2540, หน้า 102-103) ได้กล่าวว่า การรู้ภาษานานาชาติเป็น สิ่งจำเป็นมากในโลกที่ทันสมัยด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ทำให้ผู้เรียนมีคุณสมบัติที่ เหมาะสมต่อการดำรงชีวิต เพราะปัจจุบันนี้ถือว่าภาษาอังกฤษเป็นภาษาสากลของมวลมนุษย ์อย่างแท้จริง กระทรวงศึกษาธิการจึงมีนโยบายปรับปรุงหลักสูตรภาษาอังกฤษเพื่อให้เกิด การสอนเป็นไปอย่างต่อเนื่อง มุ่งเน้นระดับความสามารถทางภาษาของผู้เรียนเป็นสำคัญ และได้จัดทำหลักสูตรที่ใช้ระดับความสามารถของผู้เรียนเป็นฐาน (Proficiency-Based Curriculum) ซึ่งนับว่าเป็นหัวใจของการปรับปรุงหลักสูตร พุทธศักราช 2539 โดยมีหลักการคือ

เน้นการเรียนการสอนด้านทักษะกระบวนการ ยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลางของการเรียนการสอน มีจุดมุ่งหมายให้ผู้เรียนมีนิสัยรักการทำงาน มีความเต็มใจในการทำงานร่วมกับผู้อื่น มีทักษะในการจัดการ รวมทั้งพยายามที่จะปรับปรุงให้มีการเรียนการสอนภาษาอังกฤษอย่างต่อเนื่อง ตั้งแต่ระดับประถมศึกษาจนถึงระดับมัธยมศึกษา มุ่งพัฒนาให้ผู้เรียนมีความสามารถทางภาษาอังกฤษในระดับที่สามารถจะติดต่อสื่อสารได้ คือ ให้ผู้เรียนสามารถรับสารและส่งสาร มีความรู้ความเข้าใจในสารสนเทศต่าง ๆ มีเจตคติที่ดีต่อการเรียนภาษาอังกฤษ มีความมั่นใจและกล้าแสดงออกในการใช้ภาษาอังกฤษได้อย่างเหมาะสม (กรมวิชาการ, 2540, หน้า 2-3)

เมื่อพิจารณารายวิชาต่าง ๆ ที่กำหนดไว้ในหลักสูตรภาษาอังกฤษระดับมัธยมศึกษา พุทธศักราช 2539 นั้น วิชาภาษาอังกฤษโครงการ เป็นวิชาที่จัดรูปแบบการเรียนการสอนโดยยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลางทั้งสามรูปแบบ รวมทั้งเป็นการตอบสนองจุดมุ่งหมายของการศึกษา ตลอดชีวิตตามหลักการเรียนรู้ด้วยองค์ความรู้อย่างแท้จริง มีการเปิดโอกาส และให้ทางเลือกที่หลากหลายตามความสนใจของผู้เรียน รายวิชานี้เน้นให้ผู้เรียนได้พัฒนาความสามารถทางภาษาของตนเองด้วยกิจกรรมตามความสนใจและความถนัด โดยให้ผู้เรียนพยายามใช้ความสามารถทางภาษาอังกฤษในการพัฒนากระบวนการจัดการ ตั้งแต่การวางแผน การดำเนินงาน การประเมินผลงานอย่างเป็นระบบ สร้างเสริมให้ผู้เรียนมีความรับผิดชอบ มีความร่วมมือในหมู่คณะ และมีความภาคภูมิใจในผลงาน ซึ่งรายวิชาดังกล่าวนี้สอดคล้องกับแนวคิดของโครงการที่ Fried-Booth (1987), Katz (1994), Stoller (1997) และ Ribé and Vidal (1993) ได้กล่าวถึงหลักการของโครงการว่า หมายถึง การให้ผู้เรียนได้มีโอกาสฝึกฝนภาษาที่ได้เรียนด้วยการผสมผสานเนื้อหาและภาษา เน้นที่แนวความคิดหลักและกิจกรรมของงาน เป็นการสอนที่เน้นรูปแบบของความแปลกใหม่ ความหลากหลาย เสริมสร้างความรับผิดชอบ และการทำงานเป็นหมู่คณะเพื่อให้ได้ผลงานที่ดี มุ่งให้ผู้เรียนได้ช่วยเหลือกันและกัน ทำให้เกิดแรงจูงใจในการทำงาน ตลอดจนเกิดความภาคภูมิใจในผลงานของตนเองและของกลุ่ม

กล่าวโดยสรุปตามแนวคิดเกี่ยวกับโครงการข้างต้นนั้น ขั้นตอนของการปฏิบัติโครงการเพื่อใช้ในการเรียนการสอนจึงมีกระบวนการดังนี้ คือ

1. ขั้นวางแผน คือการสร้างบรรยากาศให้ผู้เรียนร่วมกันสำรวจความสนใจ อภิปรายแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับเนื้อหา กำหนดหัวข้อโครงการ วิเคราะห์ศักยภาพของ

หัวข้อที่เลือก พิจารณาถึงแหล่งความรู้และทักษะที่จำเป็นสำหรับโครงการ กำหนดเป้าหมาย และขอบเขตของโครงการโดยพิจารณาความยากง่ายของงาน พิจารณาทักษะทางภาษาและสื่อที่จะใช้นำเสนอผลงาน

2. ขั้นตอนดำเนินการของโครงการ คือการปฏิบัติงานตามที่ได้วางแผนไว้ โดยการใช้ทักษะทางภาษาทั้งสี่ด้าน คือ การฟัง การพูด การอ่าน และการเขียน บูรณาการเข้าด้วยกันให้มีความเหมาะสมกับหัวข้อโครงการที่กำหนดไว้ มีการจัดทำเครื่องมือประกอบการค้นหาข้อมูล และจัดระบบข้อมูลนั้นตามขอบข่ายของหัวข้อโครงการ

3. ขั้นทบทวนและแก้ไขโครงการ (Reviewing and Monitoring the Work) คือ การนำเสนอโครงการ มีการอภิปรายให้ข้อมูลย้อนกลับเพื่อสรุป ทบทวน ตรวจสอบ ประเมิน และปรับปรุงแก้ไขผลงานโดยผู้สอนและผู้ร่วมงาน

จะเห็นได้ว่า หลักการของวิชาภาษาอังกฤษโครงการ และแนวคิดการเรียนการสอน ที่ยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลางนั้นมีความสัมพันธ์ที่กลมกลืนกัน สามารถผสมผสานรูปแบบของการสอนได้หลากหลายวิธี เช่น การสอนแบบโครงการ การสอนแบบร่วมแรงร่วมใจ การสอนแบบแก้ปัญหา ตลอดจนเสริมสร้างให้ผู้เรียนรายวิชานี้มีคุณลักษณะตามวัตถุประสงค์ของหลักสูตรภาษาอังกฤษระดับมัธยมศึกษา คือ มีความสามารถทางภาษาอังกฤษด้านการฟัง การพูด การอ่าน และการเขียน เพื่อใช้ในการสื่อสาร สามารถแสวงหาความรู้เพื่อใช้ในการสื่อสารได้อย่างถูกต้องตามหลักภาษาและเหมาะสมกับวัฒนธรรม มีแนวการจัดการเรียนการสอนให้ผู้เรียนได้มีโอกาสใช้ภาษาอังกฤษในการทำงานร่วมกัน และใช้เทคโนโลยี สารสนเทศ สื่อต่าง ๆ ที่เป็นภาษาอังกฤษเพื่อให้ผู้เรียนมีโลกทัศน์ที่กว้างขึ้น (กรมวิชาการ, 2540, หน้า 18-22) ฉะนั้นวิชาภาษาอังกฤษโครงการจึงมีความเหมาะสมสำหรับผู้เรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายซึ่งอยู่ในช่วงของวัยรุ่น ด้วยเหตุผลที่ว่า วัยรุ่นมีความต้องการที่จะทำงานเป็นกลุ่มกับเพื่อนวัยเดียวกัน ต้องการเป็นที่ยอมรับของสังคม ควรส่งเสริมและเปิดโอกาสให้ผู้เรียนวัยนี้ได้เรียนรู้การทำงานร่วมกัน ได้แลกเปลี่ยนความคิดเห็น และเรียนรู้บทบาทที่จะเป็นผู้ใหญ่ในอนาคตด้วยตนเอง (สุรางค์ โค้วตระกูล, 2541, หน้า 90) รวมทั้ง พิภูล ปิ่นแก้ว (2535, หน้า 2-3) ได้ศึกษาพบว่า การเรียนรู้แบบกลุ่มเป็นพฤติกรรมที่ก่อให้เกิดผลดีแก่ตัวของผู้เรียน เพราะเป็นการจำลองชีวิตจริงในสังคมให้กับผู้เรียน ทำให้ผู้เรียนซึ่งเป็นวัยรุ่นเกิดความกระตือรือร้นที่จะแสวงหาความรู้และประสบการณ์ เกิดการเรียนรู้ที่จะต้องช่วยเหลือกลุ่มเพื่อให้งิจกรรมบรรลุ

ผลสำเร็จ มีความรับผิดชอบต่อการเรียนของตนเอง เกิดการเรียนรู้ได้จากการลงมือปฏิบัติและแลกเปลี่ยนประสบการณ์กับเพื่อนในกลุ่ม เป็นการเตรียมผู้เรียนให้สามารถปรับตัวเข้ากับสังคมภายนอกได้ดีเมื่อจบการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย

นอกจากนั้น Fried-Booth (1987, pp.7-9) ยังได้กล่าวเสริมว่า ภาษาอังกฤษโครงการทำให้ผู้เรียนสร้างแรงจูงใจในตนเองเพื่อพัฒนาทักษะทางภาษาไปพร้อม ๆ กับการทำโครงการ เพราะโครงการมีการกำหนดสถานการณ์เพื่อใช้ในการติดต่อสื่อสาร มีการแสวงหาความรู้ทั้งในและนอกห้องเรียน มีการทำงานและมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียน เป็นแรงกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ และพัฒนาทักษะทางภาษาควบคู่กันกับความต้องการให้โครงการนั้นสัมฤทธิ์ผล ทำให้ผู้เรียนเกิดความภาคภูมิใจในผลงานนั้น เช่นเดียวกับที่ Ribé and Vidal, (1993, p.5) กล่าวว่า ภาษาอังกฤษโครงการเป็นสื่อที่ทำให้ผู้เรียนสนุกสนาน มีความเข้าใจในการใช้ภาษาเพิ่มขึ้นจากงานที่ผู้เรียนได้ปฏิบัติในแต่ละขั้นตอน

พฤติกรรมอีกด้านหนึ่งที่สามารถเกิดขึ้นได้จากการเรียนวิชาภาษาอังกฤษโครงการตามแนวคิดของการเรียนการสอนที่ยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง คือก่อให้เกิดความภาคภูมิใจในผลงานที่ตนเองได้ลงมือปฏิบัติร่วมกับกลุ่ม ดังที่ พรรณี ชูทัย เจนจิต (2538, หน้า 467-468) ได้กล่าวถึงความภาคภูมิใจในตนเองตามแนวคิดทางจิตวิทยาของ Maslow ว่า คนทุกคนต้องการที่จะมองเห็นตนเองว่ามีคุณค่า เพราะฉะนั้นการทำงานสิ่งใดที่สำเร็จด้วยตนเองย่อมแสดงให้เห็นถึงคุณค่าของงานและทำให้เกิดความภาคภูมิใจในตนเอง จึงควรที่จะจัดการเรียนการสอนด้วยการพัฒนาคนให้มีคุณภาพ มองเห็นคุณค่าในตนเอง มีทัศนคติในทางบวก (Positive Self-concept) กล่าวคือ มีความเชื่อมั่น และยอมรับในความสามารถของตนเอง เห็นคุณค่าของตนเองตามสภาพที่แท้จริง รวมทั้งงานวิจัยของ อรรุช สมภักดี (2540) ที่ได้ศึกษาความรู้สึกเห็นคุณค่าในตนเองของนักศึกษาที่เรียนแบบร่วมมือกัน พบว่า ความรู้สึกเห็นคุณค่าในตนเองของกลุ่มผู้เรียนที่เรียนแบบร่วมมือกันมีคะแนนเฉลี่ยที่สูงกว่ากลุ่มผู้เรียนที่เรียนเป็นรายบุคคล เพราะบรรยากาศของกลุ่มผู้เรียนที่มีปฏิสัมพันธ์ระหว่างกัน มีการมอบหมายบทบาทและความรับผิดชอบในการทำงาน ทำให้สมาชิกมีความกล้าที่จะแสดงออก รู้จักรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น มีความไว้วางใจกัน ยอมรับความสามารถของตนเองและผู้อื่น รู้สึกปลอดภัย มีความเข้าใจกันและกัน มองชีวิตอย่างเห็นคุณค่าและมีความหมายมากขึ้น ลักษณะเช่นนี้จะทำให้บุคคลนั้นมีความสุข ไม่มีความเครียดหรือวิตกกังวลมากเกินไป ทำให้เกิดความ

เชื่อมั่นในตนเอง มองตนเองในด้านดี ยอมรับตนเองและผู้อื่น ปรับตัวได้ดี สามารถใช้ศักยภาพของตนเองได้อย่างเต็มที่ในการดำเนินชีวิต ก่อให้เกิดประโยชน์ทั้งต่อตนเองและต่อสังคม รวมทั้งเป็นสิ่งสำคัญในการพัฒนาบุคคลไปสู่การเป็นบุคคลที่สมบูรณ์ (Rogers, 1961, อ้างใน เอกราช แก้วเขียว, 2540, หน้า 2)

แต่อย่างไรก็ตามสภาพการเรียนการสอนภาษาอังกฤษในปัจจุบันจากการประเมินผล การใช้หลักสูตรภาษาอังกฤษ ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย พุทธศักราช 2524 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ.2533) พบว่า ปัญหาการสอนภาษาต่างประเทศในปัจจุบันนี้ยังใช้วิธีการสอนแบบเดิม คือ ยึดเนื้อหาของหนังสือแบบเรียนเป็นหลัก ยึดผู้สอนเป็นศูนย์กลางในการจัดกิจกรรม ทำให้ความรู้ที่ผู้เรียนได้รับเป็นความรู้จากการสอน และการอธิบายของผู้สอนโดยตรงส่งผลให้ผู้เรียนไม่ได้ฝึกประสบการณ์การใช้ภาษาอย่างเต็มที่ ด้วยเหตุนี้ กรมวิชาการจึงได้จัดทำโครงการศึกษาสภาพ ความคาดหวังของกระบวนการจัดการเรียนการสอนวิชาภาษาอังกฤษ และได้ข้อมูลที่สำคัญของ แนวทางการจัดการเรียนการสอนภาษาอังกฤษว่า ควรยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง เน้นการเรียนรู้ จากสังคมและสิ่งแวดล้อมประจำวัน ใช้วิธีสอนแบบผสมผสาน ผู้สอนควรลดบทบาทตนเองในการเป็นแม่แบบของการใช้ภาษา โดยใช้นวัตกรรมทางภาษาสื่อประเภทเกม วิดีทัศน์ ของจริง และของจำลองมาประกอบการเรียนการสอนภาษาอังกฤษ ควรเน้นการทำงานแบบกลุ่ม สร้างบรรยากาศของการเรียนรู้ให้มีความสุขสนุกสนานและเป็นวิชาการควบคู่กันไป (กรมวิชาการ, 2541, หน้า 29-30)

ดังนั้นจากการสอบถามความคิดเห็นของ พิพูน เกตุแก้ว (2541) หัวหน้าศูนย์ ERIC โรงเรียนยุพราชวิทยาลัย เชียงใหม่ ซึ่งได้แสดงความคิดเห็นสนับสนุนต่อการเปิดวิชา เลือกลงเรียนวิชาภาษาอังกฤษโครงการว่า เหมาะสมสำหรับการศึกษาในปัจจุบันนี้มาก เพราะเป็น วิชาที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้มีโอกาสเรียนรู้ ค้นคว้า และฝึกกระบวนการจัดการ การวางแผน รู้จัก วิธีประเมินผลงานเพื่อเสริมสร้างความคิดของตนเองมากกว่าการรอรับความรู้จากผู้สอนเพียง อย่างเดียว เพราะปัจจุบันนี้ผู้สอนส่วนมากไม่เน้นการจัดกิจกรรมเพื่อเสริมประสบการณ์ทาง ภาษาอย่างแท้จริง ไม่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้แสดงความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ผลงานของตนเอง หรือจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้ฝึกใช้ความสามารถทางภาษานอกห้องเรียนอย่างเท่าที่ควร ทั้งนี้ ถ้าให้ผู้เรียนได้รับการฝึกกระบวนการเรียนรู้ และกระบวนการกลุ่มย่อมจะทำให้ผู้เรียนประสบ ผลสำเร็จของการเรียนรู้ และเกิดความภาคภูมิใจในตนเองได้อย่างแท้จริง นอกจากนั้น

ประหยัด ชิดทอง (2541) หัวหน้าหมวดภาษาอังกฤษ โรงเรียนแม่แตง ได้แสดงความคิดเห็นสอดคล้องกันว่า ควรจัดประสบการณ์ในการเรียนรู้ภาษาด้วยการค้นคว้าอย่างอิสระ ควรมีการปฏิบัติงานโดยใช้ภาษาอังกฤษเป็นสื่อ เช่น การทำโครงการโดยใช้ภาษาอังกฤษเพื่อแสวงหาความรู้ใหม่ ๆ หรือการเปิดวิชาเลือกเสรีเพิ่มขึ้นนอกเหนือจากวิชาภาษาอังกฤษ ฟัง พูด และ วิชาภาษาอังกฤษ อ่าน เขียน ประกอบกับที่ประชุมของหมวดภาษาอังกฤษ โรงเรียนแม่แตง มีความเห็นสอดคล้องกันว่า โรงเรียนแม่แตงควรจัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้นักเรียนมีทักษะทางภาษาด้วยการจัดกระบวนการวิชาเลือกที่หลากหลาย เช่น วิชาภาษาอังกฤษโครงการ และการแปลเบื้องต้น เพื่อเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้พิจารณาเลือกเรียนตามความถนัด และความสนใจ

กล่าวโดยสรุป จากแนวคิดของหลักการเรียนการสอนที่ยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง หลักการสอนแบบโครงการ และคุณประโยชน์ที่จะบังเกิดขึ้นเมื่อปฏิบัติตามขั้นตอนของโครงการ ซึ่งเน้นการเรียนการสอนด้วยทักษะกระบวนการนั้น ทำให้ผู้วิจัยสนใจที่จะพัฒนาบทเรียนวิชาภาษาอังกฤษโครงการเพื่อส่งเสริมทักษะทางภาษา ด้วยเหตุผลที่ว่า นอกจากจะเป็นการพัฒนาบทเรียนประกอบการเรียนการสอนแล้ว ยังจะส่งผลต่อเนื่องไปยังการพัฒนาผู้เรียนให้เป็นบุคคลที่สามารถใช้ภาษาอังกฤษในกระบวนการจัดการ ตั้งแต่การวางแผน การดำเนินงาน การประเมินผลงานอย่างเป็นระบบ และมีคุณสมบัติที่เหมาะสมกับยุคสมัยของการแสวงหาความรู้

ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะนำแนวคิดของโครงการมาพัฒนาบทเรียนวิชาภาษาอังกฤษโครงการเพื่อส่งเสริมทักษะทางภาษาสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่ลงทะเบียนเรียนวิชาภาษาอังกฤษโครงการ ของโรงเรียนแม่แตง ในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2542

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อพัฒนาบทเรียนวิชาภาษาอังกฤษโครงการเพื่อส่งเสริมทักษะทางภาษาสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5
2. เพื่อศึกษาความรู้สึภกาคภูมิใจในตนเองของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 หลังจากเรียนวิชาภาษาอังกฤษโครงการ

ขอบเขตการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้กำหนดขอบเขตไว้ดังนี้ คือ

1. ประชากร คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 จำนวน 15 คน ที่ลงทะเบียนเรียนวิชาเลือกเสรีวิชาภาษาอังกฤษโครงการ (English Project Work) ในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2542 โรงเรียนแม่แตง อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่

2. ตัวแปรที่ศึกษา

2.1 ตัวแปรต้น บทเรียนวิชาภาษาอังกฤษโครงการเพื่อส่งเสริมทักษะทางภาษา

2.2 ตัวแปรตาม ความภาคภูมิใจในตนเองของผู้เรียนหลังจากการใช้บทเรียนภาษาอังกฤษโครงการ

นิยามศัพท์เฉพาะ

การพัฒนา หมายถึง กระบวนการสร้าง การสอน การประเมินผล การปรับปรุง บทเรียนให้มีคุณภาพที่เหมาะสมตามระดับความรู้และความสามารถของผู้เรียน

บทเรียนวิชาภาษาอังกฤษโครงการ หมายถึง เอกสารที่ประกอบด้วยหลักสูตรแม่แบบซึ่งกำหนดวัตถุประสงค์ ระยะเวลา และขั้นตอนการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนวิชาภาษาอังกฤษโครงการ ได้มาจากการสอบถามความคิดเห็นของผู้เรียนเกี่ยวกับหัวข้อโครงการที่จะจัดทำ และแผนการสอนตามขั้นตอนของโครงการคือ การวางแผน การดำเนินการของโครงการ และการทบทวนแก้ไขโครงการ

ทักษะทางภาษา หมายถึง ความสามารถในการใช้ภาษาด้านการพูดและการเขียน นำเสนอโครงการของผู้เรียนตามบทเรียนวิชาภาษาอังกฤษโครงการ

ความภาคภูมิใจในตนเอง หมายถึง ความรู้สึกเชื่อมั่นและยอมรับว่าตนเองมีคุณค่า ตระหนักในความสามารถที่แท้จริงของตนเองหลังจากเรียนวิชาภาษาอังกฤษโครงการ โดยมีองค์ประกอบสำคัญ 3 องค์ประกอบ คือความเชื่อมั่นในตนเอง ความเป็นที่นิยม และการมีส่วนร่วมในการทำงาน ซึ่งวัดด้วยแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นโดยปรับมาจาก แบบวัดการเห็นคุณค่าในตนเองของ วัตินา มัคคสมัน (2539) และ เอกราช แก้วเขียว (2540)

ผู้เรียน หมายถึง นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนแม่แตง
จำนวน 15 คน ที่ลงทะเบียนเรียนวิชาภาษาอังกฤษโครงการ ในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา
2542 ของโรงเรียนแม่แตง อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่

ประโยชน์ที่จะได้รับ

1. เป็นแนวทางสำหรับผู้สนใจจะพัฒนากิจกรรมการเรียนการสอนวิชาภาษาอังกฤษ
โครงการ (English Project Work) ในรูปแบบอื่น ๆ
2. เป็นแนวทางสำหรับผู้สนใจจะพัฒนากิจกรรมการเรียนการสอนวิชาอื่น ๆ ด้วย
วิธีการสอนแบบโครงการ